

**Методи вивчення
зарубіжної
літератури в школі**

**Ісаєва О.О.,
доктор пед. наук, проф.,
зав. каф. НПУ ім. М.П. Драгоманова**

**Метод важливіший за
винахід, оскільки правильно
обраний метод приведе до ще
більш цінних винаходів.**

*Лев Ландау,
видатний фізик-теоретик*

План

1. *Поняття про методи та прийоми на уроках літератури.*
2. *Класифікація методів та їхня характеристика.*
3. *Прийоми та види діяльності методу творчого читання та творчих завдань.*
4. *Прийоми та види діяльності методу евристичної бесіди.*
5. *Прийоми та види діяльності дослідницького методу.*
6. *Прийоми та види діяльності репродуктивного методу.*

Метод навчання
– це спосіб
взаємодії
вчителя і учнів,
спрямований на
реалізацію
освітньо-
виховної мети
уроку.

Слово «метод»
походить з
грецької і
означає спосіб
дослідження
явищ, шлях
пізнання істини.

Методи
відображають
логіку
пізнавальної
діяльності
учнів

Метод прийом навчання

Прийом
навчання – це
деталі метода,
його елементи

метод → прийом → вид діяльності

✓ Прийом
навчання,
обраний
учителем,
спрямований на
певний вид
діяльності учнів.

Класифікації методів

за джерелом отримання знань: а) словесні (слово вчителя); б) практичні (робота з книжкою);

в) наочні (усі види наочності);

за формою здобуття знань: а) лекція; б) бесіда;

в) самостійна робота;

за характером діяльності вчителя й учнів:

а) метод творчого читання;

б) евристичний;

в) дослідницький;

г) репродуктивний (за класифікацією М. Кудряшова).

Метод творчого читання і творчих завдань

індивідуальне

коментоване

за ролями

стереоскопічне

спрямований на
активне творче
критичне сприйняття
художнього твору

аудіочитання

виразне

перерване
(читання з зупинками)

повторне

мелодекламація

інші

Стереоскопічне читання

- ✓ загально відоме твердження «краще читати твір в оригіналі, ніж у перекладі» слід замінити на інше – краще читати твір і в оригіналі, і в перекладі

Ж.Клименко

- читання **першоджерела і варіантів його перекладу** поглиблює сприйняття оригіналу

ПЕРЕРВАНЕ ЧИТАННЯ

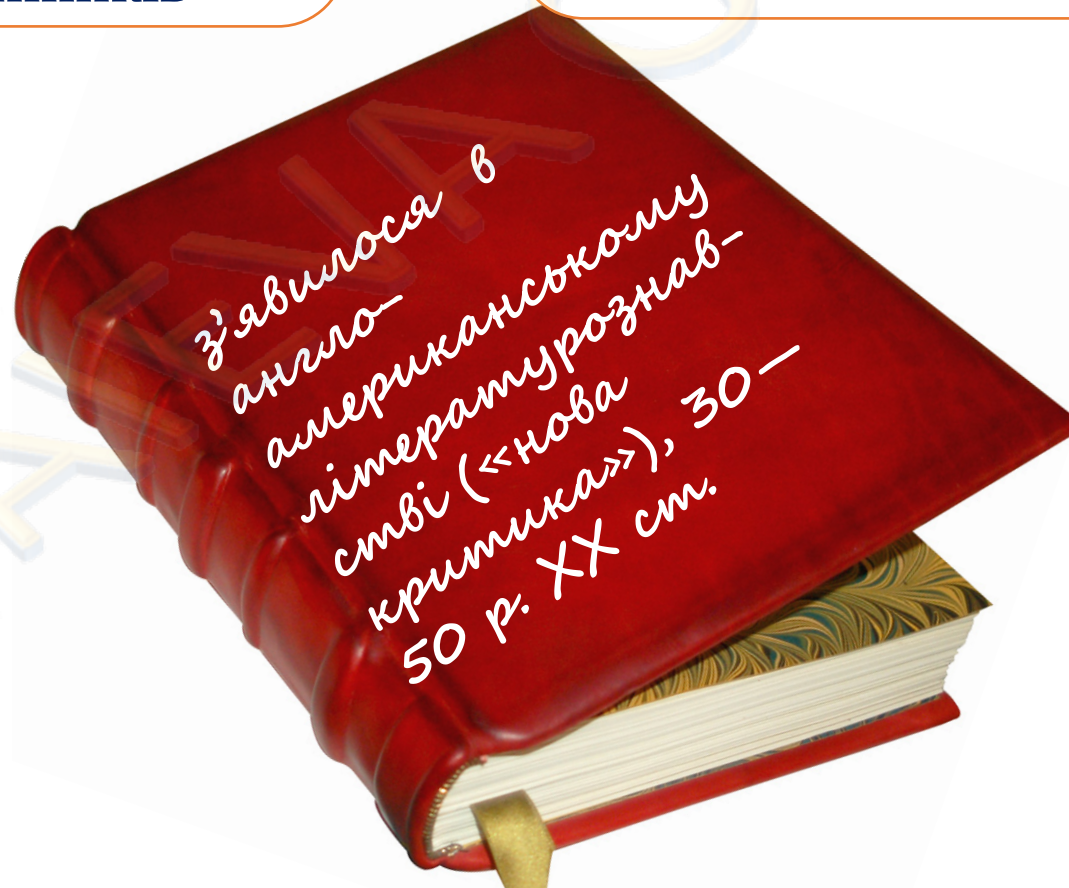
Читання з зупинками для обдумування прочитаного і створення читацьких проєкцій (читацьких очікувань) від тексту

Закрите читання

аналітичне читання тексту,
який розглядається як
самодостатнє явище,
внутрішня структура якого
не залежить від будь-яких
зовнішніх чинників

художній твір розглядається
поза його зв'язками з
соціоісторичною дійсністю,
культурною ситуацією,
біографією автора тощо

Евристичний метод (частково пошуковий)

у процесі евристичної бесіди
чи виконання різноманітних
завдань учить **збирати**
матеріал, **аналізувати** і
систематизувати його,
показує чи **роз'яснює**
умови і прийоми роботи над
художнім текстом

Евристичний метод

- Прийоми:

- побудова системи запитань;
- евристична бесіда за прочитаним;
- словникова робота тощо.

- Види діяльності:

- різні види переказу твору (вибірковий, докладний, стислий, **від імені персонажа**);
- укладання плану (сюжетного, цитатного, порівняльного);
- підготовка відгуків (письмовий та усний);
- **творчі роботи різного характеру;**
- створення ілюстрацій до твору;
- підготовка асоціативних малюнків або образонів
- інші.

Специфічні для курсу ЗЛ види діяльності евристичного методу:

- підготовка повідомлень про перекладача;
- моделювання дій перекладача;
- аргументація перекладацьких рішень тощо.

творчі роботи різного характеру

Ейдос-малюнки або ейдос-конспекти

- *Ейдос* (від грецьк. – образ).
- Ейдос-малюнок чи ейдос-конспект поєднує в собі зображення та стислий опис якомось об'єкту, що розкриває своє бачення, своє сприйняття цього об'єкту.
- Це образ (малюнок) + слово (текст)

Алгоритм створення асоціативного ланцюжка на певну тему

Асоціативний ланцюжок – низка слів та словосполучень, що передають асоціації, які виникають на задану тему.

- 1. Визначте центральне слово або фразу повідомлення.
- 2. Запишіть якомога більше слів та висловів, що спадають на думку з обраної теми.

творчі роботи різного характеру

Приклад асоціативного ланцюжка на тему : «Г.К. Андерсен»

Г.К. Андерсен – дитинство, казкар, Оле-Лукойє, дикий лебідь данської землі, Снігова королева, майстер...

творчі роботи різного характеру

Кластер – графічний систематизатор матеріалу, що виокремлює певні смислові одиниці і визначає зв'язки між ними, зазвичай у вигляді певного графічного гроно.

Збірка «Квіти зла»

творчі роботи різного характеру

Автор – студентка Двернік Лілія

Дослідницький метод

Мета дослідницького методу – підготовка учнів до самостійного вивчення творів, до уміння їх оцінювати і інтерпретувати.

Прийоми та види діяльності дослідницького методу:

- постановка проблемних запитань;
- самостійна підготовка доповідей, повідомлень, учнівських наукових досліджень;
- творчі роботи різного характеру;
- інші.

Специфічні для курсу ЗЛ :

- порівняння оригіналу і перекладу;
- порівняння різних варіантів перекладу;
- робота з підрядником;
- створення власного перекладу твору тощо.

творчі роботи різного характеру

Як підготувати «синквейн» (сенкан)

«Синквейн» - французьке слово, що в перекладі означає «п'ять».

«Синквейн» - маленька творча робота, що складається з 5 рядків.

1 рядок - тема навчального матеріалу, висловлена одним словом, зазвичай *іменником*;

2 рядок - опис об'єкту, що розглядається, *низка прикметників*;

3 рядок - опис дії, що криється у навчальному матеріалі, *низка дієслів*;

4 рядок - невеличка *фраза*, що висловлює ставлення автора до об'єкту дослідження;

5 рядок – це *одне слово*, яке на емоційно-образному чи філософсько-узагальненому рівні розкриває суть теми.

• Синквейн на тему «Франц Кафка»

1. Кафка
2. самотній, трагічний, абсурдний,
вразливий
3. вражає, лякає, дивує, захоплює
4. *«Кафка писав про мене і для мене»*
(Ахматова)
5. Геній К.

творчі роботи різного характеру

7

Як підготувати даймонд

Даймонд – складається з 7 рядків.

- 1 та 7 рядки – два іменника, що мають протилежне значення.
- 1 рядок – іменник, що є темою даймонда.
- 2 рядок – два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки першого іменника.
- 3 рядок – три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки першого іменника.
- 4 рядок – складається з 4 слів, 2 з них - характеризують іменник з першого ряду, а два інших слова – характеризують іменник з останнього рядочка.
- 5 та 6 рядки – є дзеркальним відображенням 2 та 3 рядків.
- 5 рядок - три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- 6 рядок - два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- 7 рядок - іменник, що є контрастним, протилежним за значенням першому іменнику.

творчі роботи різного характеру

Даймонд на тему «Майстер і Маргарита»

- **1. Майстер**
- 2. талановитий, вразливий.
- 3. Творить, кохає, страждає
- 4. Заслуговує спокою. Творить добро
- 5. грає, викриває, вирішує
- 6. сильний, справедливий
- 7. Воланд.

Репродуктивний чи репродуктивно- творчий метод

Серед прийомів:

- слово вчителя;
- шкільна лекція;
- мультимедійна
презентація;
- опрацювання підручника
тощо.

